

๑. สรุปประเด็นสำคัญที่องค์ปาฐก/วิทยากรแต่ละคนนำเสนอ

ชื่อองค์ปาฐก/ วิทยากร

รศ.ดร.ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์

สรุปประเด็นสำคัญที่นำเสนอ

- คนในสังคมบางส่วนยังไม่เข้าใจ ยังไม่เชื่อมั่น มีคำถามของคนในสังคมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ว่าเป็นแนวคิดฝรั่งเหมาะที่จะนำมาใช้กับเมืองไทยหรือไม่ หรือ คนไทยมีความพร้อมกับการมีส่วนร่วมหรือไม่
- จากการศึกษาพัฒนาการของนโยบายสาธารณะทั้งเรื่องแนวคิด และการศึกษาจากตัวอย่างการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของชุมชนในพื้นที่ ทำให้เห็นว่าปัจจุบันแนวคิด ความเชื่อเรื่องนโยบายสาธารณะเปลี่ยนแปลงไปมาก โดยปัจจุบันสังคมเปลี่ยนมาใช้คำว่า กระบวนการนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วม เพราะเน้นไปที่กระบวนการ ไม่ได้เน้นที่ผลลัพธ์ และเป็นกระบวนการทางปัญญา ทางสังคม
- วิธีการสร้างการมีส่วนร่วมอาจมีหลายปัจจัย เช่น ความต่อเนื่องในทุกขั้นตอนของกระบวนการนโยบายสาธารณะ กระบวนการมีส่วนร่วมต้องมีความหลากหลายเป็นออกแบบเฉพาะที่เฉพาะเรื่อง และ ต้องสร้างเครือข่ายทางสังคมที่เข้มแข็งโดยการมีส่วนร่วมทุกระดับให้เป็นโครงสร้างทางสังคมที่สนับสนุนการสร้างการมีส่วนร่วมถึงจะมีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอำนาจเดิม

บทบาทภาครัฐที่หนุนเสริมภาคประชาชนในการมีส่วนร่วม

บทบาทประชาชน	มาก	ร่วมหารือ Consult	ร่วมตัดสินใจ Decision
	น้อย	ร่วมรับฟัง Inform	ร่วมเจรจา Negotiate
		ควบคุม	อำนวยความสะดวก

บทบาทภาครัฐ

ชื่อองค์ปาฐก/ วิทยากร

คุณประชา เตรรัตน์

สรุปประเด็นสำคัญที่นำเสนอ

- พัฒนาการทางการเมืองของคำที่ใช้เรียก “ประชาชน” ในแต่ละยุคซึ่งสะท้อนถึงสิทธิและบทบาททางสังคม ใน 4 ยุค ได้แก่ ใช้คำว่า “ไพร่ฟ้า” ในยุคสมบูรณาญาสิทธิราช ใช้คำว่า “ราษฎร” ในช่วงปี พ.ศ. 2475 และใช้คำว่า “ประชาชน” ในยุคประชาธิปไตย ซึ่งรัฐธรรมนูญใหม่เสนอให้ใช้คำว่า “พลเมือง” โดยมีเจตนาเพื่อยกระดับคุณภาพ

- ความแตกต่างระหว่างประชาชน กับ พลเมือง ประชาชนคือคนทั่วไป แต่ พลเมืองคือคนที่มีสำนึกต่อส่วนรวม ซึ่งสามารถชี้วัดความเป็นพลเมืองได้จาก ๑) ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม หลุดจากระบบอุปถัมภ์ให้เป็นการพึ่งพาตนเอง ๒) เห็นผลประโยชน์ส่วนรวม พร้อมเข้าร่วมและทำเพื่อส่วนรวม ด้วย “จิตสาธารณะ” ๓) พัฒนาตนเองให้มีความซื่อสัตย์สุจริต และ ๔) พัฒนาตนเองให้มีวินัย ไม่ละเมิดกฎหมาย ๕) การเสียภาษีทางตรงโดยสุจริต
- ประชาชนจะมีส่วนร่วมมากขึ้นขึ้นอยู่กับการมีสำนึกต่อส่วนรวม การได้รับโอกาสและเปิดพื้นที่จากฝ่ายนโยบาย เพื่อเสริมสร้างพลังพลเมือง การร่างรัฐธรรมนูญที่ใช้คำว่า “พลเมือง” และ บัญญัติให้มี “สมัชชาพลเมือง” เพราะต้องการให้เป็น soft power มีบทบาทมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับชาติ ที่มีความหมายมากกว่า การหย่อนบัตรเลือกตั้ง และแสดงบทบาทในการตรวจสอบการทุจริตประพฤติมิชอบของภาครัฐและการเมือง
- ต้องทำให้ประชาชน(โดยเฉพาะคนในชนบท)เข้มแข็ง หลุดจากระบบอุปถัมภ์ ยืนบนขาตัวเองให้ได้จึงจะสร้างความ เป็นพลเมืองได้

ชื่อองค์กร/ วิทยากร

ดร.คุณหญิงกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา

สรุปประเด็นสำคัญที่นำเสนอ

- ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเด็กให้มีความเป็นพลเมืองในอนาคต มี ๓ ประการ ๑) ต้องสร้างแรงจูงใจในการทำ ความดี สอนให้เด็กไม่แข่งกันเอง แต่ให้แข่งกับตนเอง มีมโนสำนึกในการทำ ความดี ๒) สอนให้เด็กมีความรู้และเข้าใจใน กระบวนการมีส่วนร่วม สามารถตั้งประเด็นได้ หาข้อมูลได้ สื่อสารได้ และนำไปปฏิบัติได้ ๓) สร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวย โดยเปิดเวทีให้เด็กได้มีการนำเสนออย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ
- บทบาทของครูในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองของเด็ก ต้องรู้จักและเข้าใจเด็กมากกว่าการเป็นนักเรียนใน โรงเรียน เช่น การรู้วิถีชีวิต สถานภาพทางครอบครัว สภาพแวดล้อมของเด็กนอกเขตโรงเรียน
- ควรผลักดันให้คณะกรรมการสถานศึกษามีบทบาทในการสนับสนุนการสร้างความเป็นพลเมืองของเด็ก
- ควรนำตัวอย่างดีๆ ในประเด็นต่างๆ ทางสังคม มาแปลงให้เป็นกฎหมายระดับต่างๆ เพื่อหนุนเสริมการสร้าง พลเมือง

๒. ประเด็นสำคัญที่มีการอภิปรายในหัวข้อนี้

- ในหัวข้ออภิปรายเรื่อง “กระบวนการมีส่วนร่วม หัวใจของการพัฒนานโยบายแบบประชาธิปไตย” วิทยากรทั้ง ๓ ท่านได้นำเสนอมุมมองการมีส่วนร่วมที่ต่างกันใน ๓ กลุ่มเป้าหมาย ๑) บทบาทของชุมชนในการมีส่วนร่วมกำหนด นโยบาย ๒) พัฒนาการของพลเมืองในแง่มุมมองด้านการเมืองการปกครอง และ ๓) ปัจจัยการพัฒนาความเป็นพลเมือง ของเด็ก ในมุมมองของนักการศึกษา

- ต้องสร้างความรู้ความเข้าใจกับฝ่ายนโยบายและภาครัฐ ให้เห็นประโยชน์ของการมีส่วนร่วมว่าจะนำไปสู่เป้าหมายการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น
- การสร้างความเป็นพลเมือง ทุกภาคส่วนต้องร่วมกันหนุนเสริมและเปิดพื้นที่ให้ประชาชนได้แสดงศักยภาพและมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องในทุกขั้นตอนเพื่อสร้างความตื่นรู้ให้สังคม ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การนำไปปฏิบัติ และร่วมในการติดตามประเมินผล